

A TANTÁRGY ADATLAPJA

Magyar irodalom európai kontextusban

Egyetemi tanév 2025/2026

1. A képzési program adatai

1.1. Felsőoktatási intézmény	Babeș-Bolyai Tudományegyetem
1.2. Kar	Bölcsészettudományi Kar
1.3. Intézet	Irodalomtudományi Intézet
1.4. Szakterület	Nyelv és irodalom
1.5. Képzési szint	Mesteri
1.6. Tanulmányi program / Képesítés	Magyar nyelv- és irodalmi tanulmányok
1.7. Képzési forma	Nappali tagozatos képzés

2. A tantárgy adatai

2.1. A tantárgy neve		Magyar irodalom európai kontextusban				A tantárgy kódja		LMM1210			
2.2. Az előadásért felelős tanár neve			dr. Török Ervin, vendégtanár								
2.3. A szemináriumért felelős tanár neve			dr. Török Ervin, vendégtanár								
2.4. Tanulmányi év		1	2.5. Félév		2	2.6. Értékelés módja		K	2.7. Tantárgy típusa		DA

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszámja)

3.1. Heti óraszám	3	melyből: 3.2 előadás	1	3.3 szeminárium/labor/projekt	2
3.4. Tantervben szereplő összórászám	42	melyből: 3.5 előadás	14	3.6 szeminárium/labor	28
Az egyéni tanulmányi idő (ET) és az önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					42
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					45
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					42
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					9
Vizsgák					2
Más tevékenységek:					
3.7. Egyéni tanulmányi idő (ET) és önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő összórászámja					140
3.8. A félév összórászámja					182

A dékáni jóváhagyás időpontja
A felelős dékán neve és aláírása

3.9. Kreditszám	7
------------------------	----------

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1. Tantervi	
4.2. Kompetenciabeli	

5. Feltételek (ha vannak)

5.1. Az előadás lebonyolításának feltételei	előadóterem, vetítő, laptop, hangszórók
5.2. A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	szemináriummi terem, vetítő, laptop, hangszórók

6.1. Elsajátítandó jellemző kompetenciák¹

Sz ak m ai /k ul cs- ko m pe te nc iá k	<ul style="list-style-type: none"> • C4.3 Relationarea textelor si contextelor diverse, operarea cu tehnicile de analiza textuala. Abordarea din diverse perspective interpretative a unui text literar • C4.5 Formularea, în cadrul unor proiecte profesionale, a unui punct de vedere profesional, asupra fenomenului literar, pornind de la pozitiile exprimate în textele de critica si istorie literara • C4.6 Elaborarea unui discurs oral/scriș complex, bogat lexical si sintactic, articulat precis din punct de vedere logic pe o tema de istoria literaturii
Tr an sz ve rz áli s ko m pe te nc iá k	<ul style="list-style-type: none"> • CT1 Utilizarea componentelor domeniului limba si literatura, în deplina concordanta cu etica profesionala • CT3 Organizarea unui proiect individual de formare continua; îndeplinirea obiectivelor de formare prin activitati de informare, prin proiecte în echipa si prin participarea la programe institutionale de dezvoltare personala si profesionala

¹ Választhat kompetenciák vagy tanulási eredmények között, illetve választhatja mindkettőt is. Amennyiben csak az egyik lehetőséget választja, a másik lehetőséget el kell távolítani a táblázatból, és a kiválasztott lehetőség a 6. számot kapja.

6.2. Tanulási eredmények

Is m er et ek	A hallgató ismeri a próza- és elbeszéléselemzés fogalmait és stratégiáit.
Ké pe ss ég ek	A hallgató képes kritikusan megközelíteni a nézeteket és elméleti irányzatokat.
Felel őssé g és önáll óság	A hallgató képes önállóan dolgozni a fenti ismeretek és képességek alkalmazásával.

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	<ul style="list-style-type: none">Az irodalmi nyelv képi aspektusának vizsgálata.
--------------------------------------	---

7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	<ul style="list-style-type: none">• Az előadás az irodalmi nyelv képi aspektusát vizsgálja a klasszikus retorika erre koncentráló fogalmaitól (enargeia, hipotipózis, evidentia és ekphraszisz) a képleírás kortárs elméleteiig és a technikai képalkotási gyakorlatok reflexiójáig a modern és a kortárs irodalomban. A kurzus a nyelvi kép problémáját több kontextusban vizsgálja.• 1. A „kép” fogalmának és a fogalom használati módjainak sokféleségére reflektál. Ennek során az ún. „képi fordulat” meghatározó szerzőit és alapvető meglátásait tárgyalja.• 2. A klasszikus retorikának az alakzatokról és trópusokról alkotott elképzeléseit felidézve a képzetalkotás, elképzeltetés és megérzékkítés kérdéseinek retorikai tárgyalásmódjait tekintjük át Fontanier-ig és Kantig. A nyelvi kép kérdését a nyelv feltáró, továbbá a beszéd folyamatának mozgósító aspektusának összefüggésében értelmezi. Külön foglalkozik a klasszikus képleírás (az ekphraszisz) kérdésével.• 3. A romantikus, a klasszikus modern, avantgárd és a posztmodern költészet néhány példáján keresztül a költészet prezentációs módozatai és a beszéd alanyi pozíciói közötti kapcsolatot vizsgálja.• 4. A technikai képalkotás irodalmi „hasznosításának”, elbeszélés-technikai és modális aspektusait tárgyalja.
-------------------------------------	--

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. „Mi a kép?” Imagináció és beszéd. Technikai kép és irodalmi imagináció. A képi fordulat. A kép el-helyezései. Rámutatás, képes beszéd, képleírás	előadás	
2. A megelevenítés kérdése a klasszikus retorikában. A „hipotipózis” kérdése Quintilianustól Kantig	előadás	
3. A montázs, kollázs, és a költészet hanginstallációi. „Kép-élmény”.	előadás és szövegelemzés	
4. Képleírás a lírában. A szöveg mint „tükör”.	előadás és szövegelemzés	
5. „Ut pictura poesis.” Az „elígérkezett” kép. Az esztétikai ítélet reflexív szerkezete; Egyszeri jel és törvényjel (Peirce) korlátozott dialektikája	előadás és szövegelemzés	
6. Tárgyasítás, szenvtelenség, megbízhatatlanság. A film mint irodalmi metafora	előadás és szövegelemzés	

7. A „fenséges” képei. Posztmodern irodalom és az allegória aktualitása	előadás és szövegelemzés	
<p>Könyvészet</p> <p>Pseudo-Longinos: A fenségről. Ford. Nagy Ferenc. Akadémiai, Budapest, 1965.</p> <p>Cornificius: A. C. Herenniusnak ajánlott rétorika. Fordította Adamik Tamás. Budapest, Akadémiai Kiadó. 1987.</p> <p>Quintilianus : Szónoklattan. Kalligram, Pozsony, 2008.</p> <p>A. Jászó Anna: A szemantikai relativizmusról. In Kugler Nóra és Lengyel Klára (szerk.): Ember és nyelv. Tanulmánykötet Keszler Borbála tiszteletére. Budapest, ELTE BTK Mai Magyar Nyelvi Tanszék. 1999.</p> <p>W. J. T. Mitchell: Mi a kép? Ford. Szécsényi Endre. In Szőnyi György Endre, Szauder Dóra (szerk.): A képek politikája. W. J. T. Mitchell válogatott írásai. JATE-Press, Szeged, 2008. 15–53. https://books.google.hu/books?id=BvmLQ3DAoUwC&printsec=frontcover&hl=hu&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false</p> <p>Markus Wild: Heidegger und Staiger über Mörikes Auf ein Lampe. In academia.edu 2007. https://www.academia.edu/2089566/Heidegger_und_Staiger_%C3%BCber_M%C3%B6rikes_Auf_eine_Lampe_2007</p> <p>Rodolphe Gasché: Überlegungen zum Begriff der Hypotypose bei Kant. In Christiaan L. Hart Nibbrig, (szerk.): Was heißt „darstellen”? Suhrkamp, Frankfurt am Main, 1994. 152–174.</p> <p>Rüdiger Campe: Vor Augen stellen. Über den Rahmen rhetorischer Bildgebung. In Helmut Lethen, Ludwig Jäger, Albrecht Koschorke (szerk.): Auf die Wirklichkeit zeigen: Zum Problem der Evidenz in den Kulturwissenschaften. Campus, Frankfurt/N. York, 2015. 106–137.</p> <p>Kulcsár-Szabó Zoltán: Szövegtükör. In Uő.: Metapoétika. Önprezentáció és nyelvszemlélet a modern költészetben. Kalligram, Budapest, 2007. 394–416.</p> <p>Molnár Gábor Tamás: Ars/poetica: a költőiségen kívül és belül. Poétikai vázlat a modern költészet önreprezentációs lehetőségeiről. In Alföld 2016/3. 37–54. http://epa.niif.hu/00000/00002/00202/pdf/EPA00002_alfold_2016_03_037-054.pdf</p> <p>Szolláth Dávid Traumatikus múlt, önreflexív próza és történelmi fikció (Mészöly Miklós: Film, Márton László: Árnyas főutca). http://emlekhely.btk.elte.hu/wp-content/uploads/2015/11/ELTE_BEVESETT_NEVEK_Konferenciakotet__23_324-337_Szollath_David.pdf</p> <p>Kulcsár-Szabó Zoltán: Utak az avantgárdból. Megjegyzések a későmodern poétika dialogizálódásának előzményeihez Szabó Lőrinc és József Attila korai költészetében.. In Uő.: Tükörszínházgyádnak. Poétikai problémák Szabó Lőrinc költészetében. Ráció, Budapest, 2010. 32–59. http://real-d.mtak.hu/504/4/dc_283_11_doktori_mu.pdf</p> <p>Török Ervin: „A szemünk elé vetett képek”. A hipotipózis fogalma a klasszikus retorikában. In Török Ervin: Elmozdult képek. Nyelvi kép és megértés Heinrich von Kleist műveiben. Ráció, Budapest, 2015. 128–144.</p> <p>Erwin Panofsky: A perspektíva mint „szimbolikus forma”. In Erwin Panofsky: A jelentés a vizuális művészetekben. Szerk. Beke László. Gondolat, Budapest, 1984. 170–248</p> <p>Jonathan Crary: A megfigyelő módszerei. Látás és modernitás a 19. században. Osiris, Budapest, 1999.</p>		
8.2 Szeminárium / Labor	Didaktikai módszerek	Megjegyzések

1-2. Ekphrasztikus szövegek. Evidentia, Hipotipózis. A nézői tekintet.	szoros szövegolvasás: Heinrich von Kleist: <i>Gondolatok Friedrich terngeri tájképe előtt. A gondolatok fokozatos kialakulásáról beszéd közben.</i>	
3-4. Rámutatás és időbeliség	szoros szövegolvasás: John Ashbery: <i>Self-Portrait in a convex mirror</i>	
5-6. Avantgardizmus. tárgyasítás, konstruktivizmus	szövegolvasás: Kassák Lajos: <i>A ló meghal, a madarak kirepülnek</i>	
7-8. „Távlatszerkezet”, lírai hang és képiség	szoros szövegolvasás: Kosztolányi Dezső: <i>Őszi reggeli</i> Szabó Lőrincz és József Attila korai költészete Petri György: <i>Vagyok, mi érdekelne.</i>	
9-10. Lírai képek mnemotechnikája	szoros szövegolvasás: Oravecz Imre: <i>Halászóember</i>	
11-12. Az irodalmi elbeszélés mediális reflexiója	szövegolvasás: Mészöly Miklós: <i>Film</i>	
13-14. Posztmodern és allegória	szövegolvasás: Márton László: <i>Árnyas főutca</i>	
Könyvészet		

9. Az episztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

Az ARACIS kritériumainak megfelelően, az intézet együttműködik a szakmai és a társadalmi-gazdasági szférák képviselőivel, A tanfelügyelőkkel, igazgatókkal, gyakorlótanárokkal és irodalmi folyóiratszerkesztőkkel folytatott évi tanácskozás alapján hangsúlyosabbá vált:

- a kritikai reflexió és a történeti tájékozódás képességeinek fejlesztése
- az ismeretek alkalmazási készségének fejlesztése,
- az írott szöveg minőségének fokozatos javítása.

10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
--------------------	-----------------------------	---------------------------	-----------------------------

A dékáni jóváhagyás időpontja
A felelős dékán neve és aláírása

10.4 Előadás	Az előadások anyagának (szépirodalom és szakirodalom) ismerete.	Szóbeli vizsga	1/3
	Egy elemzés készítése: a téma szakirodalmának használata egy szabadon választott művön; a dolgozat terjedelme min. 7 oldal (Times New Roman, 12-es betűméret, 1,5 sorköz, bibliográfiával).	Írásbeli dolgozat	1/3
10.5 Szeminárium / Labor	Vitaindító elemzési stratégiái, órai részvétel a beszélgetésekben.	Szóbeli	1/3
10.6 A teljesítmény minimumkövetelményei			
<ul style="list-style-type: none"> • A kötelező szakirodalom elolvasása • Jelenlét a szemináriumon (1 hiányzás megengedett) • a félév során egyszer szemináriumi vitaindítót tartani • 7-8 oldalas dolgozat megírása • Vizsgatétel az előadás anyagából 			

11. SDG ikonok (Fenntartható fejlődési célok/ Sustainable Development Goals)²

 A fenntartható fejlődés általános ikonja								
		 3 EGÉSZSÉG ÉS JÓLLÉT	 4 MINŐSÉGI OKTATÁS	 5 NEMEK KÖZÖTTI EGYENLŐSÉG				
 10 EGYENLŐTLENSÉGEK CSÖKKENTÉSE							 17 PARTNERSÉG A CÉLOK ELÉRÉSÉÉRT	

² Csak azokat az ikonokat tartsa meg, amelyek az *SDG-ikonoknak az egyetemi folyamatban* történő alkalmazására vonatkozó eljárás szerint illeszkednek az adott tantárgyhoz, és törölje a többi, beleértve a fenntartható fejlődés általános ikonját is – amennyiben nem alkalmazható. Ha egyik ikon sem illik a tantárgyra, törölje az összeset, és írja rá, hogy „Nem alkalmazható”.

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI
BABEȘ-BOLYAI TUDOMÁNYEGYETEM
BABEȘ-BOLYAI UNIVERSITÄT
BABEȘ-BOLYAI UNIVERSITY
TRADITIO ET EXCELLENTIA

Facultatea de Litere
Str. Horea nr. 31
400202, Cluj-Napoca
<https://lett.ubbcluj.ro>

Előadás felelőse:

Kitöltés időpontja:
2025. 02. 02.

József Ernő

Szeminárium felelőse:

József Ernő

Az intézeti jóváhagyás dátuma:
2025. 02. 12.

Intézetigazgató:

JH

A dékáni jóváhagyás időpontja
A felelős dékán neve és aláírása